

Dr. Sami AKSOY

Yaşar Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Öğretim Üyesi
İzmir

**DENİZ TAŞIMALARINDA
GÖNDERİLENİN EŞYAYI
TESELLÜMDEN KAÇINMASININ
HUKUKİ SONUÇLARI**

Legal Consequences of the Consignee's Failure in Receiving the Goods
Carried by Sea

Rechtliche Folgen der Annahmeverweigerung des Empfängers im
Seegütertransport

Konteyner ve Dökme Yük Taşımaları
Konişmento Hamilinin Durumu
Çekilmeyen Yükler
Liman İşletmesinin Konumu
Eşyanın Tevdi ve Satışı
Sürastarya Parası, Konteyner Demurajı
Gümrük Hukuku ve Tasfiye İşlemleri

onikilevha

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER	XI
KISALTMALAR.....	XIX
GİRİŞ	1
I. KONU.....	1
II. AMAÇ	4
III. KAPSAM VE PLAN.....	5

BİRİNCİ BÖLÜM GÖNDERİLENİN EŞYANIN TESLİMİNİ TALEP HAKKI

I. Gonderilen Kavramı.....	9
II. Gonderilenin Taşıma Sözleşmesi Açısından Konumu.....	14
A. Eşyanın Taşıtana Tesliminin Kararlaştırılması.....	14
B. Eşyanın Üçüncü Kişiye Tesliminin Kararlaştırılması	16
III. Gonderilene Eşyanın Teslimini Talep Hakkı Bahsedilmesi	19
A. Üçüncü Kişi Lehine Taşıma Sözleşmesi.....	19
B. Konişmento Sözleşmesi.....	24
1. Genel Olarak.....	24
2. Senet Verme Sözleşmesi ve Konişmento Şartları.....	25

3. Konişmentonun Eşyayı Temsili ve Eşyanın Teslimini Talep Hakkı	29
IV. Gönderilenin Hakkı İleri Sürmesi	34
A. Eşyanın Varma Yerine Ulaşması.....	34
B. Konişmentolu Taşımalar	35
V. Gönderilenin Eşyanın Teslimini Talep Hakkı ve Tasarruf (Talimat) Hakkı	37
VI. Gönderilenin Belirlenmesi.....	39
A. Şekli Gönderilen-Gerçek Gönderilen	39
B. Alacağın Devri	42
C. Konişmento ve Gönderilen Sifatı	43
1. Genel Olarak.....	43
2. Emre Yazılı Konişmento	44
3. Hamiline Yazılı Konişmento	47
4. Nama Yazılı Konişmento.....	48
D. Deniz Yük Senedi ve Gönderilen Sifatı.....	51
E. Diğer Taşıma Senetleri ve Gönderilen Sifatı.....	55
1. Taşıma Senedi (Sevk Mektubu)	55
2. Hava Yük Senedi.....	58
VII. Gönderilenle İlişkili Kavramlar	62
A. Tacir.....	62
B. İhbar Makamı	64

İKİNCİ BÖLÜM
EŞYANIN TESLİMİNİ TALEP HAKKI
AÇISINDAN GÖNDERİLENİN HUKUKİ
KONUMU

I. Gönderilenin Eşyanın Teslimini Taleple Yükümlü Olup Olmadığı.....	67
A. Üçüncü Kişi Lehine Sözleşmelerde Ret Hakkı.....	67

B.	Üçüncü Kişi Gönderilenin Durumu	70
1.	Türk Hukuku.....	70
2.	Alman Hukuku	73
3.	İngiliz Hukuku.....	75
4.	Uluslararası Sözleşmeler.....	76
5.	Havayolu ve Karayolu Taşımaları.....	78
II.	Eşyanın Teslimini Talep Etmış Gönderilenin Eşyayı Tesellümle Yükümlü Olup Olmadığı.....	80
A.	Türk Hukuku	80
B.	Alman Hukuku	85
C.	İngiliz Hukuku ve Konişmento Şartları	87
D.	Çin ve Norveç Hukuku.....	91
E.	Uluslararası Sözleşmeler.....	92
F.	Konişmentonun Eşyayı Temsil Fonksiyonu Açısından	95

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
GÖNDERİLENİN EŞYANIN
TESELLÜMÜNE İLİŞKİN MUHTEMEL
DAVRANIŞLARI

I.	Eşyanın Tesliminin Talep Edilmesi	97
A.	Üçüncü Kişi Lehine Sözleşmelerde Edimi Kabul	97
B.	Gönderilenin Edimi Kabulü.....	100
C.	Gönderilenin Edimi Kabul Manasında Davranışları.....	103
1.	Konişmentonun Taşıyana İbrazı.....	103
2.	Sevk Mektubunun veya Hava Yük Senedinin Taşıyıcıya İbrazı.....	110
3.	Taşıma Ücretinin Ödenmesinin Akibeti.....	112
4.	Doğrudan Gümrüğe Başvurunun Akibeti.....	112
D.	Eşyanın Teslimini Talep ile İlgili Hukuki Meseleler.....	114
1.	Taşıyanın Sorumluluk Süresinden Bağımsızlığı.....	114

a.	Teori.....	114
b.	Uygulama	120
c.	Değerlendirme	126
2.	Taşıma Ücreti ve Masraflarından Sorumluluk Yaratabilmesi	127
a.	Türk Hukuku.....	127
b.	Alman Hukuku ve Diğer Ülkeler.....	137
II.	Eşyanın Tesliminin Talep Edilmemesi.....	139
A.	Gönderilenin Ret Beyanı.....	139
1.	Genel Olarak.....	139
2.	Konişmentoyu İbrazdan Kaçınma	140
3.	Eşyayı İnceleme veya Tespitin Akibeti.....	141
4.	Hasarlı ya da Geciken Eşyanın Kabul Edilmemesinin Akibeti.....	144
B.	Gönderilenin Bulunamaması.....	145
C.	Eşyanın Tesliminin Talep Edilmemesinin Hukuki Mahiyeti..	149
1.	İfa (Teslim) Engeli.....	149
a.	Teori.....	149
b.	Uygulamadaki Durum ve Değerlendirme.....	153
2.	Alacaklinin Temerrüdü.....	155
III.	Eşyanın Teslimi Talep Edilmesine Rağmen Tesellüm Edilmemesi	162
A.	Gönderilenin Davranışları.....	162
B.	Hukuki Mahiyeti.....	164

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
TAŞIYANIN EŞYAYI TEVDİ VE SATMA
HAKKI

I.	İki Müessesenin Ortak Sonuca Bağlanması	167
II.	Taşıyanın Talimat Almakla Yükümlü Olup Olmadığı	171

A.	Genel Olarak	171
B.	Alman Hukuku.....	174
C.	Diğer Ülkeler.....	175
D.	Değerlendirme	176
III.	Eşyayı Tevdi Hakkı.....	178
A.	Genel Olarak	178
1.	Hukuki Dayanak.....	178
2.	Türk Borçlar Kanununda.....	180
B.	Tevdi Yeri ve Tayini	181
C.	Tevdi Halinde Sözleşme İlişkisi.....	184
1.	Hukuki Mahiyeti ve Tarafları	184
2.	Sözleşmenin Süresi	188
3.	Tevdi Ücreti ve Masraflarından Sorumluluk.....	189
D.	Eşyanın Tevdiiinin Sonuçları.....	195
1.	Taşıyanın Sorumluluğuna Etkisi.....	195
2.	Eşyanın Ardiyede Hasar ya da Zinyaından Sorumluluk.....	197
IV.	Eşyayı Satma Hakkı.....	201
A.	Genel Olarak	201
B.	Maddi Şart: Eşyanın Tevdiye Elverişsizliği	203
C.	Şekli Şart: Mahkeme İzni	205
D.	Gönderilene ya da Taşıtana Bildirim.....	207
E.	Satış Usulü ve Paranın Tevdii.....	208
V.	Taşıyanın Eşyayı Tevdi ya da Satma ile Yükümlü Olup Olmadığı.	209
VI.	Taşıyanın Eşyayı İmha, Saklama veya Geri Taşıma Hakkının Olup Olmadığı.....	211

BEŞİNCİ BÖLÜM

TAŞIYANIN TAZMİNAT TALEP HAKKI

I.	Genel Olarak	215
II.	Sürastarya Parası Talep Hakkı	216

A.	Kavram.....	216
B.	Hukuki Mahiyeti.....	218
C.	Borçlusu.....	224
1.	Genel Olarak.....	224
2.	Gönderilenin Eşyanın Teslimini Talep Etmesi Halinde	225
a.	Gönderilenin Sorumluluk Şartları.....	225
b.	Taşıtanın Durumu.....	227
D.	Süre	229
III.	Sürastarya Süresini Aşan Gecikme Sebebiyle Tazminat Talep Hakkı.....	231
IV.	Sürastarya Kararlaştırılmayan Taşımalarda Durum	233
A.	Türk Hukuku	233
B.	Alman Hukuku.....	236
V.	Kırkambar Taşımalarında Hukuki Durum	238
VI.	Konteyner Demurajı Talep Hakkı.....	240
A.	Konteynerin Hukuki Mahiyeti ve Kavram	240
B.	Hukuki Mahiyeti.....	244
C.	Borçlusu.....	249
1.	Eşyanın Teslimini Talep Etmiş Gönderilen	249
a.	Teslimi Talep	249
b.	Konişmentoda Özel Hüküm.....	253
2.	Gönderilenin Eşyanın Teslimini Talep Etmekten Kaçınması.....	254
3.	Tacir Kavramı ve Borçlu Sıfatı.....	256
4.	Rücu İlişkileri.....	257
D.	Hesaplanması ve Üst Sınırı.....	260
1.	Taşıyanın Tarifesi.....	260
2.	Üst Sınır Meselesi.....	261
a.	Genel Olarak.....	261
b.	Taşıyanın Tevdi ve Satma Hakkı Açısından	262

c. Tasfiye Kararının Konteyner Demurajı Hesabına Etkisi.....	264
E. Konteyner Demurajı Bedellerinin Fahışlığı.....	268
F. Muacceliyet ve Zamanaşımı.....	269

ALTINCI BÖLÜM **EŞYANIN TASFİYESİ**

I. Kavram	273
II. Eşyanın Tasfiyesine Karar Verilmesi.....	274
A. Tasfiye Listesi Hazırlanması.....	274
B. Tespit ve Tahakkuk Belgesi Düzenlenmesi (Millileşme)	276
III. Eşyanın Tasfiye İdaresine İntikali	279
IV. Eşyanın Satış, Tahsis veya İmhası.....	280
V. Tasfiye Kararı Sonrasında Eşyanın Tesliminin Talep Edilmesi....	281
VI. Tasfiye İşlemlerinde Gecikme ve Tasfiye Kararı Sonrası Masraflardan Sorumluluk.....	282
SONUÇ	289
KAYNAKÇA	299